

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки імені Богдана Ступарика

Нагачевська З.І., Джус О.В.

ІСТОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчально-методичний комплекс
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 8.18010021 – педагогіка вищої школи

Івано-Франківськ

2016

УДК 378 (07)
ББК 74.58
Н 16

*Друкується за рішенням науково-методичної ради
Педагогічного інституту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника» (протокол № 9 від 18 червня 2016 року)*

Рецензенти:

Антонова О.Є. – доктор педагогічних наук, професор
Білавич Г.В. – доктор педагогічних наук, доцент

Нагачевська З. І.

Н 16 Історія вищої освіти: навчально-методичний комплекс для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 8.18010021 – педагогіка вищої школи / З. І. Нагачевська, О. В. Джус. – Івано-Франківськ : НАІР, 2016. – 54 с.

УДК 378 (07)
ББК 74.58

© Нагачевська З.І., Джус О.В., 2016
© ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 2016

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ІСТОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна ф. навч.	заочна ф. навч.
Змістових модулів – 2	Галузь знань (напрямок підготовки) 0101 – науки про освіту	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
	Спеціальність (професійне спрямування): 8.18010021 – педагогіка вищої школи	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	18 год	4 год
		Практичні, семінарські	
		16 год	4 год
		Самостійна робота	
		56 год	82 год
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 % до 70 %;

для заочної форми навчання – 10% до 90 %.

1.2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити засвоєння студентами ОКР «магістр» наукових уявлень про основні закономірності, періоди і тенденції у розвитку вищої освіти на різних етапах суспільного поступу, особливості її еволюції в Україні; сформувати навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики зарубіжної і вітчизняної вищої школи у майбутній самостійній викладацькій діяльності.

Завдання:

- сформувати цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти;
- з'ясувати витoki становлення, закономірності та періоди у розвитку вищої школи, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурно-освітніми факторами;
- допомогти студентам опанувати світові й національні історико-педагогічні надбання у сфері вищої освіти, усвідомити роль вищих навчальних закладів у сучасних євроінтеграційних процесах;
- сприяти активізації самостійної пошукової діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти різних рівнів акредитації, розвитку їхнього творчого потенціалу та формуванню професійного світогляду.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історію зародження, закономірності та періоди еволюції зарубіжної й української вищої освіти;
- стан і тенденції розвитку вищої школи у сучасному світовому і національному вимірах;
- історико-педагогічний дискурс змісту, форм і методів навчально-виховної діяльності у закладах вищої освіти;
- особливості педагогічного процесу у вищих навчальних закладах в умовах відродження та розбудови національної системи вищої освіти в Україні;

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати, визначати можливості творчого використання в сучасних умовах;
- самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти на основі аналізу базової та додаткової літератури;
- визначати положення педагогічної теорії та практики навчання і виховання молоді в закладах вищої освіти, які сприяють розвитку педагогічного мислення, підвищенню педагогічної культури, зростанню фахової майстерності та національно-громадянської зрілості майбутніх викладачів;
- здійснювати науково-пошукову педагогічну діяльність.

1.2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Виникнення, розвиток і сучасні реалії зарубіжної вищої школи

Тема 1. Витоки і розвиток високих шкіл у древніх цивілізаціях та в добу європейського Середньовіччя. Становлення, особливості та зміст діяльності перших європейських університетів.

Причини виникнення та зміст діяльності шкіл підвищеного типу у давніх цивілізаціях (Вавилонське царство, Єгипет, Індія, Китай). Організаційно-педагогічні основи функціонування високого шкільництва у Древній Греції і Стародавньому Римі.

Передумови виникнення перших європейських університетів. Болонський університет: витоки, структура, організаційні основи. Організація університетської освіти у провідних зарубіжних державах у XII – XVI ст. Особливості та зміст навчально-виховного процесу в середньовічних європейських університетах. Поняття про схоластику.

Тема 2. Еволюція зарубіжної вищої освіти у XVII – першій половині XIX ст.

Особливості організації та змісту діяльності високого шкільництва у зарубіжних державах XVII–XVIII ст. (єзуїтські колегії, лицарські академії, інститути). Тенденції розвитку університетської освіти та її головні ознаки.

Проблеми вищої освіти молоді у творчій спадщині визначних представників педагогічної думки доби Просвітництва (Я.А. Коменський, Дж. Локк, Ж.Ж. Руссо та ін.).

Сутність ідей зарубіжної педагогіки кінця XVIII – першої половини XIX ст. та їх вплив на розвиток вищої школи (К. Гельвецій, В. Гумбольдт, А. Дістервег, Ж. Кондорсе).

Тема 3. Розвиток вищої освіти у розвинених зарубіжних державах наприкінці XIX – у другій половині XX ст.

Сутність нових ідей зарубіжної педагогіки кінця XIX – початку XX ст. та їх вплив на зміну пріоритетів у системі зарубіжної вищої освіти.

Тенденції розвитку вищої освіти у розвинених зарубіжних країнах у першій половині XX ст.

Причини та зміст освітніх реформ у державах Заходу у другій половині XX ст.

Передісторія формування європейської інтеграції у галузі вищої освіти.

Тема 4. Провідні тенденції у розвитку сучасної вищої освіти в державах Заходу.

Рушійні сили та сутнісна характеристика трансформаційних змін у системі вищої освіти розвинених держав Заходу кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації вищої освіти країн Європи (історія, ключові позиції, шляхи реалізації, проблеми, результати впровадження основних положень документів Болонського процесу).

Сучасні пріоритети і моделі зарубіжної університетської освіти.

Змістовий модуль 2 ***Становлення і розвиток вищої освіти в Україні***

Тема 5. Зародження й особливості функціонування високого шкільництва в епоху киево-руської державності та українського Відродження.

Передумови формування та зміст навчання і виховання у перших школах підвищеного типу Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Єзуїтське шкільництво на західноукраїнських землях.

Братські школи в Україні як перші українські середні школи. Острозький колегіум – перша вища школа гуманістичного типу в Україні (організація, зміст навчальної та наукової діяльності, сучасні реалії).

Місце і роль Києво-Могилянської академії у розвитку національної культури й освіти; наукова діяльність визначних випускників і викладачів КМА.

Тема 6. Специфіка розвитку вищої освіти на українських землях наприкінці ХVІІІ – на початку ХХ ст.

Провідні тенденції у розвитку шкільництва на українських землях кінця ХVІІІ – початку ХІХ ст. Освітня політика російського й австрійського урядів у галузі високої освіти на межі ХVІІІ – ХІХ ст.

Організація та зміст навчально-виховного процесу у перших університетах України (Львівський, Харківський). Розвиток вищої освіти у «підросійській» та «підавстрійській» Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Найвідоміші організатори та випускники університетів України цього періоду.

Практика організації високого шкільництва в УНР.

Тема 7. Особливості розвитку теорії та практики вищої освіти в УРСР.

Сутність освітньої політики більшовицької, шляхетсько-польської, румунської та чеської влад у галузі вищої освіти в 1920-х – 1930-х рр. Основні напрями та зміст науково-дослідницької діяльності у різних типах вищих шкіл України цього періоду.

Особливості розвитку вищої школи в УРСР у другій половині ХХ ст.
Формування мережі державних ВНЗ на західноукраїнських землях.

Становлення і розвиток закладів вищої освіти на Прикарпатті.

Історія вищої освіти в Україні радянського періоду в науковому доробку сучасних учених.

Тема 8. Вища освіта в незалежній Україні у контексті сучасних євроінтеграційних процесів.

Законодавчо-нормативна база функціонування системи вищої освіти в Україні у 1990-х – на початку 2000-х рр. та відображення її положень у практичній діяльності закладів вищої освіти. Основні проблеми української вищої освіти початку державної незалежності.

Світові тенденції у розвитку вищої освіти та особливості їх імплементації в організаційній, навчальній і науковій діяльності ВНЗ України після приєднання до Болонського процесу (2005).

Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) про мету, завдання, зміст сучасної вищої освіти та шляхи їх реалізації. Проблеми якості й ефективності вищої освіти в Україні.

Концептуальні засади виховання студентської молоді (на основі Концепції національного виховання 1994 р., Концепції національного виховання студентської молоді 2009 р., Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641).

Тема 9. Вищі українські студії за межами України: історія та сучасність

Чинники формування українського високого шкільництва за межами України. Становлення українських вищих навчальних закладів на теренах Європи у міжвоєнний період.

Український високий педагогічний інститут ім. М. Драгоманова у Празі як перший за межами України ВНЗ із підготовки українських вчителів.

Український вільний університет у Мюнхені: історія виникнення, зміст навчально-виховної діяльності, видатні викладачі та випускники.

Українознавчі студії у державах позаєвропейського освітнього простору другої половини ХХ ст.

Сучасний стан українського високого шкільництва за межами України: проблеми, тенденції розвитку.

1.4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						усього	заочна форма				
	усього	у тому числі						у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.	л.	п.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1 Виникнення, розвиток і сучасні реалії зарубіжної вищої школи												
Тема 1. Витоки і розвиток високих шкіл у древніх цивілізаціях та в добу європейського Середньовіччя. Становлення, особливості та зміст діяльності перших європейських університетів.	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Еволюція зарубіжної вищої освіти у XVII – першій половині XIX ст.	7	2				5	8					8
Тема 3. Розвиток вищої освіти у розвинених державах наприкінці XIX – у другій половині XX ст.	9	2				7	9					9
Тема 4. Провідні тенденції у розвитку сучасної вищої освіти в державах Заходу.	11	2	2			7	12		2			10
Разом	37	8	4			25	39	2	2			35

Змістовий модуль 2												
Становлення і розвиток вищої освіти в Україні												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 5. Зародження й особливості функціонування високого шкільництва в епоху києво-руської державності та українського Відродження.	9	2	2			5	8					8
Тема 6. Специфіка розвитку вищої освіти на українських землях наприкінці XVIII – на початку XX ст.	13	2	4			7	10					10
Тема 7. Особливості розвитку теорії та практики вищої освіти в УРСР.	11	2	2			7	10					10
Тема 8. Вища освіта в незалежній Україні у контексті сучасних євроінтеграційних процесів.	14	2	4			8	14	2	2			10
Тема 9. Вищі українські студії за межами України: історія та сучасність	6	2				4	9					9
Разом	53	10	12			31	51	2	2			47
Усього	90	18	16			51	90	4	4			82

1.5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення, розвиток і сучасний стан вищої освіти у розвинених зарубіжних країнах (теоретична конференція).	4/2
2	Передісторія української вищої освіти.	2
3	Університетська освіта на українських землях у межах Австро-Угорської та Російської імперій.	2
4	Національний досвід розбудови вищої освіти в добу визвольних змагань за українську державність (1917 – поч. 1920 рр.).	2
5	Тенденції розвитку вищої освіти в Україні в умовах радянської влади та особливості цього процесу на західноукраїнських землях.	2
6	Основні напрями і зміст реформування вищої освіти в Україні на межі ХХ – ХХІ ст.	4/2

1.6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1	Проблеми організації та змісту навчання і виховання молоді у творчій спадщині визначних представників зарубіжної педагогіки XVII – XIX ст.	8/10
2	Соціально-історичні характеристики розвитку вищої освіти у провідних зарубіжних державах у XX – на початку XXI ст.	8/10
3	Братства, їх місце і роль у розвитку вищої школи в Україні у XVI – XVIII ст.	6/10
4	Острозький культурно-освітній осередок як фактор національного відродження України (історія і сучасність).	6/10
5	Українські студенти і викладачі у вищих навчальних закладах Заходу: минуле і сучасність.	7/12
6	Становлення, розвиток і сучасні реалії вищої педагогічної освіти в Україні.	8/12
7	Законодавчо-нормативна база функціонування сучасної вищої освіти в Україні та її відповідність євроінтеграційним освітнім процесам.	7/10
8	ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» як перший вищий навчальний заклад на Прикарпатті: витоки, еволюція, сучасний стан і перспективи розвитку.	6/8

1.7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Історія вищої освіти» оформляються у вигляді реферату, укладання планів (тез чи конспектів) рекомендованої літератури. Тематика рефератів, вимоги щодо їх оформлення та написання, а також орієнтовний перелік літератури для самостійного опрацювання вміщені на с. 36–37 навчального посібника.

1.8. Методи навчання

Лекції; укладання таблиць, графічних схем; робота у мережі Інтернет; рецензування; конспектування; укладання поширених планів (тез, конспектів) базової та допоміжної літератури; презентація визначних персоналій зарубіжної й української історії вищої освіти і найважливіших ідей їхньої творчої спадщини.

1.9. Методи контролю

Усний контроль знань; поточне та підсумкове тестування; оцінка підготовлених студентами рефератів, планів (тез чи конспектів) рекомендованої літератури.

Критерії оцінювання з курсу «Історія вищої освіти» (стаціонар)

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1 – 25 балів				Змістовий модуль 2 – 25 балів					50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	7	6	7	3	6	6	6	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		не зараховано з можливістю повторного складання
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
0 – 25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

2. САМОСТІЙНА РОБОТА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Однією з найхарактерніших особливостей навчання в сучасній вищій школі є великий обсяг самостійної роботи студентів (СРС). Закон України «Про вищу освіту» серед форм освітнього процесу у ВНЗ поставив самостійну роботу на друге (після навчальних занять) місце.

Навчальний час, відведений на СРС, регламентується робочими планами вищого навчального закладу і становить не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для опанування студентом кожної конкретної дисципліни. **Самостійна навчальна робота студентів** – це різноманітні види індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності, яка здійснюється на навчальних заняттях або у позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Основний акцент у процесі організації СРС нова освітня парадигма робить на тому, щоб “навчитись учитися”, розвинути потребу студента у навчанні впродовж усього життя.

Сучасна педагогіка вищої школи (Т.Туркот) класифікує самостійну роботу за низкою *критеріїв*.

1. З урахуванням місця і часу проведення, характеру керівництва і способу здійснення контролю за якістю СРС з боку викладача виокремлюють:

- а) самостійну роботу студентів на **аудиторних заняттях**;
- б) **позааудиторну** самостійну роботу (3–4 години на день, зокрема й у вихідні);
- в) самостійну роботу під контролем викладача – **індивідуальні заняття** з викладачем.

2. За рівнем обов'язковості:

а) **обов'язкову**, окреслену навчальними планами і робочими програмами (виконання домашніх завдань, підготовка до лекцій, семінарських і практичних занять та різновиди завдань, які виконуються під час ознайомлювальної, навчальної, виробничої, переддипломної практики; підготовка та захист дипломних і курсових робіт);

б) **бажану** (участь у наукових гуртках, конференціях, підготовка наукових тез, статей, доповідей, рецензування робіт інших студентів тощо);

в) **добровільну** (участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, вікторинах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання).

3. За рівнем прояву творчості студентів:

а) **репродуктивну** самостійну роботу, що здійснюється за певним зразком (розв'язування типових задач, заповнення схем, таблиць, виконання тренувальних завдань, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань);

б) **реконструктивну** самостійну роботу, яка передбачає слухання і доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів, тез та ін.;

в) **евристичну** самостійну роботу, спрямовану на вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її структурування і використання в нових ситуаціях (складання опорних конспектів, схем-конспектів, анотацій, побудова технологічних карт; розв'язання творчих завдань);

г) **дослідницьку** самостійну роботу, яка орієнтована на проведення наукових досліджень (експериментування, проектування приладів, макетів, теоретичні дослідження та ін.).

Серед основних *видів і методів* самостійного оволодіння студентами навчальним матеріалом виділяють:

1. **Складання плану прочитаного.** План – короткий, логічно побудований перелік запитань, який розкриває зміст прочитаного. Щоб скласти план, студент повинен виділити головні думки, встановити зв'язки, співвідношення між ними, чітко і коротко сформулювати висновки.

2. **Складання тез.** Тези (гр. *thesis* – положення, твердження): а) положення, висловлені в книзі, доповіді, статті, виписані своїми словами і розміщені в логічній послідовності; б) коротко сформульовані положення (ідеї) доповіді, статті, лекції тощо.

Тези виражають сутність, але не наводять фактів і прикладів. Окремі тези можуть бути виписані у вигляді цитат. Вміло складені тези впливають одна з одною. Щоб не ускладнювати в майбутньому пошук за своїми записами потрібних місць у першоджерелі, корисно при складанні плану тез давати посилання на сторінки оригіналу. Бажаним завершенням тез є власні висновки студента.

3. **Конспектування** (лат. *conspectus* – огляд) – це стислий письмовий виклад прочитаного матеріалу, лекції, статті. Конспект містить приклади, доведення, аргументи, власні думки тощо. Наразі студенти звикають використовувати як конспект *ксерокопії* сторінок першоджерел. Такий підхід не сприяє глибокому засвоєнню навчального матеріалу, розвитку критичного мислення, формуванню власної точки зору. Тому при використанні ксерокопій студентам слід відводити широкі поля, на яких висловлювати своє ставлення до опрацьованих матеріалів за допомогою коротких коментарів, знаків “?”, “!”, підкреслень різним кольором тощо.

4. **Анотація** (лат. *annotatio* – зауваження, примітка) – коротка (10–20 рядків) узагальнююча характеристика книги або статті, що окреслює її зміст та містить оцінку і слугує для орієнтування в пошуках потрібного матеріалу.

5. **Реферування** (від лат. *refero* – повідомляю) – це письмовий огляд наукових та інших джерел з обраної теми або стислий виклад у письмовому вигляді змісту наукової праці. У рефераті необхідно не лише висвітлити необхідну наукову інформацію, а й продемонструвати своє ставлення до неї. Реферат має засвідчити ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, класифікувати й узагальнювати. Реферат може містити аналіз і критику відповідних теорій, тобто реферат – це самостійна творча робота студента, що засвідчує його знання з певної теми, розуміння основних підходів до вирішення конкретної проблеми, а також відображає власні погляди

майбутнього фахівця та демонструє його вміння аналізувати і осмислювати явища і процеси на основі теоретичних знань.

У сучасній педагогіці утвердилися такі етапи підготовки реферату:

1. Вибір теми.
2. Вивчення спеціальної літератури за обраною темою.
3. Складання плану (3–5 пунктів).
4. Добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми.
5. Добір практичного і статистичного матеріалу.
6. Опрацювання зібраного матеріалу.
7. Безпосереднє написання тексту реферату.
8. Формулювання висновків.
9. Оформлення реферату і списку джерел інформації (не менше 7–10 найменувань).
10. Підготовка тез до захисту реферату.

Реферат виконується на листках формату А4. Оптимальний обсяг реферату – 10–15 друкованих сторінок. Текстовий редактор MicrosoftWORD, шрифт 14 через 1,5 інтервала, з дотриманням чинних технічних вимог до оформлення друкованого тексту (абзаци, поля: ліве – 2,5 см, праве – 1 см, верхнє і нижнє – по 2 см).

Здійснюючи самоаналіз підготовленого реферату, слід перевірити:

- а) правильність оформлення титульної сторінки;
- б) пронумерування сторінок;
- в) наявність плану реферату, кожен із пунктів якого має розкриватися на однаковій кількості сторінок;
- г) дотримання структури реферату, яка передбачає такі компоненти: *вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки* (за потреби).

У вступі (1,5–2 стор.):

- обґрунтовується актуальність теми;
- подається огляд, стисла оцінка робіт, що реферуються (із позатекстовими зносками);
- визначаються мета і завдання реферату.

Основна частина (8–10 стор.) містить вичерпний виклад суті наукової інформації відповідно до пунктів плану з використанням позатекстових посилань на літературу, вказану у списку використаних джерел.

У висновках (1 стор.):

- у формі тез підсумовуються результати виконаної роботи відповідно до конкретних завдань реферату;
- зазначається ставлення автора реферату до викладеного матеріалу (“На нашу думку..”, “Ми вважаємо...”, “Ми переконані...” та ін.).

Список використаних джерел:

- подається в алфавітному порядку;
- оформляється згідно з єдиними бібліографічними вимогами (*див. зразки* у списках літератури до семінарських занять та загального);

– використовуються найновіші дослідження (спочатку українські, далі – зарубіжні й інтернет-джерела).

Номери додатків позначаються літерами українського алфавіту (А, Б, В...), крім літер І, Є, Ї, із зазначенням назви кожного з додатків.

Критерії оцінки реферату

1. Відповідність обраній темі, змісту і формі реферату.
2. Повнота розкриття теми.
3. Логіка викладу матеріалу.
4. Рівень навичок самостійної роботи із першоджерелами та вміння критично оцінити їх.
5. Власне бачення проблеми студентом, творчий характер роботи.

Максимальна кількість балів:

– за реферат – 10;

– за тези до захисту реферату – 5.

6. Рецензія (лат. *recensio* – огляд, обстеження) – коротка критична оцінка наукової доповіді, статті, реферату, наукової роботи, лекції. У рецензії здійснюється аналіз позитивних сторін і недоліків прочитаного, пропонуються аргументовані рекомендації щодо можливого удосконалення змісту чи форми видання. Рецензію слід підкріплювати науково обґрунтованими доказами, фактами, поясненнями.

В останні роки у структурі СРС важливе місце посідає **портфоліо**. Портфоліо – це метод, призначений для систематизації результатів самостійної роботи студентів, узагальнення, поглиблення і розширення знань, отриманих на аудиторних заняттях.

У матеріалізованому плані портфоліо – це тека, в якій у систематизованому вигляді студент накопичує матеріали, що є результатом його самоосвітньої діяльності з конкретної навчальної дисципліни, зокрема:

- дипломи, сертифікати, грамоти за участь в олімпіадах, наукових і науково-практичних конференціях, семінарах;
- конспекти додаткових джерел інформації;
- реферати, тези доповідей на семінарах, есе й інші творчі роботи;
- ксерокопії нормативних документів, законодавчих актів, які стосуються професійної діяльності;
- результати індивідуальної роботи з куратором, викладачем, науковим керівником: плани, програми, проекти наукових статей і т.п.;
- анкети, результати опитування, інтерв'ю з професіоналами-практиками за фахом студента.

На магістерських студіях портфоліо рекомендується використовувати як “методичну скарбничку”, відбиток поглядів студента на свою майбутню професійну діяльність. Якщо магістрант вибирає професійно-педагогічний напрям і готується до викладацької діяльності, то розділи його портфоліо можуть бути такими:

- ✓ бібліографія новинок педагогічної та фахової літератури;
- ✓ конспекти першоджерел;

- ✓ анотації та короткі резюме відвіданих у процесі педагогічної практики лекцій і практичних занять викладачів та аналіз їхнього педагогічного досвіду;
- ✓ аналіз методик навчання, методів діагностування навчальних досягнень студентів і т.п.;
- ✓ наукові статті, есе, наукові доповіді, тези наукової доповіді й ін.

7. **Стаття** – науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, який узагальнює результати проведеного дослідження наукової, суспільно-політичної чи літературної теми. Для статті характерне висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним аналізом. Стаття може бути опублікована студентом самостійно чи під керівництвом викладача.

8. **Наукова стаття** – один із основних видів оперативної інформації про нові дослідження з наукової тематики. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює окреме конкретне питання, фіксує науковий пріоритет автора, робить матеріал надбанням широкої спільноти фахівців.

Мета наукової статті полягає у висвітленні інформації про проведену наукову роботу, результати та перспективи розробки теми, окресленні актуальних проблем науки і практики.

Виклад змісту і результатів дослідження автора (чи авторів) – основні елементи наукової статті. У ній повинні висвітлюватися основні положення і результати власного дослідження, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, програма експерименту, методика отримання й аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора (авторів) у вирішення конкретної наукової проблеми.

У заключній частині статті формулюються висновки та рекомендації, їх значення для теорії і практики, аргументується практична значущість, коротко окреслюються перспективи подальших розвідок із теми.

Стаття друкується у фахових журналах та наукових збірниках за певними рубриками. До наукової статті висуваються такі основні вимоги: лаконічність, конкретність, змістовність, наукова новизна та визначення перспективи подальших досліджень.

Наукова стаття подається до редакції у завершеному вигляді, оформляється згідно з вимогами, які друкуються в окремих номерах журналів або наукових збірниках у вигляді “Пам’ятки авторам”.

9. **Есе** (фр. *essai* – спроба, намір, начерк) – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію, висвітлює індивідуальні думки та висловлювання щодо конкретного наукового питання і не претендує на вичерпне та визначальне тлумачення теми.

Характерними ознаками есе є логічний виклад, що наближає його певною мірою до наукової публікації. Найчастіше висвітлює нову, суб’єктивну думку про проблему, що вивчається, і носить філософський або науково-популярний характер. Есе формує у студентів досвід наукової постановки проблеми та збирання експериментального матеріалу. Водночас накопичується вміння

критичного аналізу дібраних матеріалів, наукової літератури, насамперед тієї, яка стосується методологічних питань і методів наукового дослідження.

10. Наукова доповідь і наукове повідомлення є найбільш поширеними формами оприлюднення отриманих наукових результатів. Доповіді повідомляються учасникам наукового зібрання з метою залучення до дискусії і обговорення повідомленої інформації.

Структурними елементами доповіді є:

- 1) вступ, у якому слід висвітлити підстави, причини, проблемну ситуацію, що зумовили необхідність доповіді, визначити актуальність запропонованої проблеми;
- 2) основна частина, у якій аналізується стан проблеми, стисло розкривається провідна ідея автора (авторів), подаються її теоретичне і практичне обґрунтування й авторська інтерпретація проблеми;
- 3) підсумкова частина, яка має містити висновки, рекомендації, пропозиції щодо подальшого вирішення проблеми.

Існує кілька підходів до підготовки наукової доповіді. Перший полягає в тому, що дослідник спочатку готує тези свого виступу, на основі тез пише доповідь на семінар або конференцію, редагує її і готує до опублікування в науковому збірнику у вигляді доповіді чи статті. Другий, навпаки, пов'язаний із повним написанням доповіді, а потім у вигляді тез відбувається ознайомлення з нею аудиторії. Вибір способу підготовки доповіді залежить від змісту матеріалу й індивідуальних планів її автора.

11. Тези наукової доповіді – це коротко, точно, послідовно, лаконічно сформульовані основні ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці, наприклад, реферату. Тези містять висвітлення основних положень наукової праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини. У тезах дуже коротко обґрунтовують тему, викладають історію питання, методику дослідження та її результати. Всі положення наукових тез мають бути пов'язані між собою логічно.

У тезах відсутні деталі, пояснення, ілюстрації, що не повинно заважати створенню цілісного, концептуального уявлення про зміст проведеного дослідження.

Тези доповіді традиційно друкують до початку наукової конференції (семінару, симпозіуму). Вони фіксують науковий пріоритет автора, містять матеріали, не викладені в інших публікаціях.

Схематична структура тез наукової доповіді може мати такий вигляд: теза → обґрунтування → доказ → аргумент → результат → перспективи.

Посилання на джерела, цитати в тезах доповіді використовуються рідко.

3. ТЕМАТИКА І ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ІСТОРІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Становлення, розвиток і сучасний стан вищої освіти у розвинених зарубіжних країнах (теоретична конференція, 4 год)

1. *Питання для фронтальної бесіди*

1.1. Витоки високої освіти на європейському континенті.

1.2. Причини виникнення університетів у Західній Європі.

1.3. Особливості функціонування, структура і зміст навчання у перших середньовічних університетах.

2. *Питання для поглибленого опрацювання, обговорення й опонування*
Витоки, генеза і сучасні тенденції розвитку вищої освіти в:

- Італії;

- Франції;

- Великобританії;

- Німеччині;

- Польщі;

- Росії;

- Чехії (або будь-яка інша країна – учасник Болонського процесу, за вибором студента).

3. *Завдання для індивідуальної самостійної роботи*

3.1. Доповнити таблицю «Середньовічні університети Західної та Центральної Європи»

Століття	Держава			
	Італія	Франція	Англія	Інші держави
XII	Болонья	Париж	Оксфорд	
XIII	Падуя, Неаполь	Тулуза	Кембридж	Саламанка (Іспанія), Лісабон (Португалія)
XIV	Рим	Гренобль		Відень (Австрія), Гейдельберг (Німеччина), Краків (Польща), Прага (Чехія)
XV	...?	...?	...?	...?
XVI	...?	...?	...?	...?

3.2. Укласти план-конспект однієї статті з історії зарубіжної вищої освіти, вміщеної в часописах «Вища освіта України» та «Вища школа» (за останні 3 – 5 років).

4. *Запитання, завдання і тести для самоконтролю*

4.1. Які навчальні заклади древнього світу можна віднести до інституцій підвищеного типу?

4.2. У чому полягала обмеженість змісту навчання у перших західноєвропейських університетах?

4.3. Які чинники зумовили втрату автономії перших західноєвропейських університетів?

4.4. *Тестовий контроль знань.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літ., 2006. – 384 с.
2. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: навч. посіб. / С.С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літ., 2005. – С. 328–353.
3. Ковальчук Л.О. Система освіти зарубіжних країн: навч. посіб. / Л.О. Ковальчук, О.Б. Ковальчук. – Львів, 2003.
4. Корсак К.В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання кваліфікацій і дипломів / К.В. Корсак. – К. : МАУП – МКА, 1997. – 208 с.
5. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. / В. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 290 с.
6. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посіб. / В. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 436 с.
7. Левківський М.В. Історія педагогіки : підручник / М.В. Левківський. – К. : Центр навчальної літератури, 2011. – С. 14 – 54.

Тема 2. Передісторія української вищої освіти (2 год)

1. Питання для фронтальної бесіди

- 1.1. Які чинники зумовили розвиток освіти у Київській Русі?
- 1.2. Що було спільного, а що відмінного в освіті русичів і представників інших європейських народів у IX – XII ст.?
- 1.3. Які навчальні заклади на Русі виконували функцію високих?
- 1.4. Які типи закладів високої освіти виникли на українських землях у XIV – XVII ст.? Які з них діяли за зразком західноєвропейських?
- 1.5. У чому пролягають відмінності українського національного та західноєвропейського Відродження?
- 1.6. Назвіть причини виникнення та мету братських шкіл. Що у змісті їх діяльності засвідчувало про вищий, ніж у інших типах шкіл, рівень освіти?
- 1.7. Що таке козацька педагогіка? У чому сутність кодексів лицарської честі та лицарської звитяги?
- 1.8. Чому, на Вашу думку, в українській історії періоду Київської Русі та козацької доби не сформувалися університети?

2. Питання для поглибленого опрацювання, обговорення й опонування

2.1. Соціокультурні та політичні основи виникнення і функціонування навчальних закладів підвищеного типу в добу українського національного Відродження (XVI – XVII ст.).

2.2. Острозька школа-академія: заснування, зміст діяльності, відродження в незалежній Україні.

2.3. Києво-Могилянська Академія як всеукраїнський культурно-освітній центр: минуле і сучасність.

2.4. Визначні освітні діячі і педагоги-викладачі та випускники українських високих шкіл XVII – XVIII ст.

3. Завдання для самостійної роботи

3.1. Зробіть порівняльний аналіз структури КМА і перших європейських університетів (I підгрупа).

3.2. Зробіть порівняльний аналіз змісту освіти у КМА й університетах Західної Європи XVII – початку XVIII ст. (II підгрупа).

4. Запитання, завдання і тести для самоконтролю

4.1. Чому на Вашу думку, іще за життя К. Острозький отримав визнання, як «...отець і добродій Руси, прихильник благочестія, око і світило церковне»?

4.2. Що характеризує КМА як перший по-справжньому вищий навчальний заклад в Україні?

4.3. Визначте хронологію етапів розвитку і функціонування КМА.

4.4. Що засвідчувало про загальноосвітній і «всестановий» характер КМА?

4.5. Які навчальні дисципліни поосідали чільне місце у програмі навчання КМА у XVII – XVIII ст.?

4.6. Які класи КМА початку її функціонування співпадали із факультетами західноєвропейських університетів?

4.7. Чому, на Вашу думку, КМА не змогла у XVII – XVIII ст. очолити боротьбу за національну освіту в Україні?

4.8. Тестовий контроль знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.

2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / В.П. Кравець. – К., 1994. – С. 9 – 73.

3. Кузьмінській А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2011. – С. 29 – 40.

4. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К. : Знання, 2003. – С. 122–158.

5. Микитась В.Л. Давньоукраїнські студенти і професори / В.Л. Микитась. – К. : Абрис, 1994.

6. Мицько І.З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576–1636) / І.З. Мицько. – К. : Вища школа, 1990. – 290 с.
7. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – С. 25 – 226.
8. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн.: навч. посіб. / за ред. О.В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – Кн.1. – С. 44 – 97.
9. Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії / З.І. Хижняк, В.К. Маньківський. – К. : КМА, 2003. – 184 с.

Тема 3. Університетська освіта на українських землях у межах Австрійської (Австро-Угорської) та Російської імперій (2 год)

1. Питання для фронтальної бесіди

1.1. Особливості розвитку освіти на українських землях на межі XVIII – XIX ст.

1.2. Формування державної системи освіти в Україні, її структура, зміст, специфіка функціонування в XIX ст.

1.3. Причини виникнення, типологія та специфіка діяльності приватних закладів високої освіти в різних регіонах України.

2. Питання для поглибленого опрацювання, обговорення й опонування

2.1. Найхарактерніші ознаки політики царського російського уряду в галузі освіти наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. та їх вплив на розвиток вищих навчальних закладів на українських землях.

2.2. Сутність освітніх реформ кінця XVIII – початку XIX ст. в Австрійській імперії та їх імплементація на західноукраїнських теренах.

2.3. Львівський університет як перший класичний університет в Україні.

2.4. Місце і роль Харківського університету в історії вищої освіти України.

2.5. Київський університет: історія і сьогодення.

2.6. Тенденції розвитку університетської освіти на східно- та західноукраїнських землях у другій половині XIX ст.

2.7. Видатні викладачі та випускники університетів України XIX – початку XX ст.

3. Запитання, завдання і тести для самоконтролю

3.1. Які чинники зумовили формування університету у Львові?

3.2. Коли у Львівському університеті постали перші українські кафедри та хто їх очолював?

3.3. Хто розробив проект університету в Харкові та хто був його першим ректором?

3.4. Чи згодні Ви із твердженням С. Сірополка про те, що в перших роках існування Харківського університету його професорська колегія «...в більшості

своїй складалася з осіб реакційного напрямку»? Обґрунтуйте свою згоду чи незгоду.

3.5. Які факти із життя студентів і викладачів Харківського університету перших десятиліть його функціонування вказували на реакційний характер політики царського уряду в галузі вищої освіти? Наведіть приклади.

3.6. Доведіть (або заперечте) правомірність твердження С. Сірополка про те, що засновуючи університет у Києві, «...російський уряд дбав не так про наукові інтереси, як про політичні...»

3.7. Які факультети мав Київський університет на початку своєї діяльності?

3.8. Назвіть найвідоміших учених-викладачів Київського університету другої половини ХІХ ст.

3.9. *Тестовий контроль знань.*

4.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.

2. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – 384 с.

3. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / В.П. Кравець. – Тернопіль, 1994. – С. 9 – 73.

4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2011. – С. 29 – 40.

5. Семчишин М. Тисяча років української культури / М. Семчишин. – К. : АТ «Друга рука», МП «Фенікс», 1993. – 550 с.

6. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – С. 227 – 442.

7. Ступарик Б.М. Шкільництво Галичини (1772 – 1939) / Б.М. Ступарик. – Івано-Франківськ, 1994. – 240 с.

8. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – С. 30 – 44.

9. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн.: навч. посіб. / за ред. О.В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – Кн. 1. – С. 44 – 97.

Тема 4. Національний досвід розбудови вищої освіти в добу визвольних змагань за українську державність (1917 – 1920 рр.) (2 год)

1. Питання для фронтальної бесіди

1.1. Культурно-освітній рух періоду Центральної Ради та його вплив на розвиток національної вищої освіти в Україні.

1.2. Українська вища освіта і наука в добу Гетьманату.

- 1.3. Сутність освітньої політики уряду Директорії.
- 1.4. Проблеми національної вищої освіти у змісті діяльності уряду ЗУНР.
2. *Питання для поглибленого опрацювання, обговорення й опонування*
 - 2.1. Заснування та діяльність Українського Народного Університету (Державного українського університету) в Києві.
 - 2.2. Державний український університет у Кам'янці-Подільському: історія та сучасність.
 - 2.3. Українська Академія Наук як найвище наукове досягнення української самостійної держави початку ХХ ст.
 - 2.4. Становлення та розвиток української педагогічної освіти в період Центральної Ради, в добу Гетьманату і Директорії.
3. *Запитання і завдання для самоконтролю*
 - 3.1. Які питання розглядалися на I Всеукраїнському учительському з'їзді у Києві (5 – 6 квітня 1917 р.)?
 - 3.2. Які завдання в галузі розбудови української національної освіти намітив II Всеукраїнський учительський з'їзд (Київ, 10 – 12 серпня 1917 року)?
 - 3.3. Назвіть громадські педагогічні організації 1917 – 1920 рр., метою і змістом діяльності яких було відродження української національної освіти.
 - 3.4. Як називався підрозділ Центральної Ради, що займався проблемами освіти? Хто був його першим керівником?
 - 3.5. Коли було засноване і ким очолене перше українське Міністерство освіти?
 - 3.6. Яким чином і в яких напрямках у добу УНР і ЗУНР здійснювалася українізація вищих навчальних закладів, заснованих у межах Російської й Австро-Угорської імперій?
 - 3.7. Назвіть ВНЗ, засновані в період національно-визвольних змагань українського народу 1917 – 1920 рр.
4. *Тематика наукових повідомлень*
 - 4.1. Іван Стешенко і формування системи української національної освіти в добу Центральної Ради.
 - 4.2. Педагогічно-просвітницька діяльність визначних діячів української національної освіти періоду визвольних змагань за українську державу (І. Огієнко, С. Русова, С. Черкасенко, П. Холодний та ін.).
 - 4.3. Перші українські академіки (Д. Багалій, В. Вернадський, С. Смаль-Стоцький).
 - 4.4. Виховання студентської молоді на героїці Крут.
 - 4.5. Студенти – активні учасники українського січового стрілецтва: історична ретроспектива та виховний потенціал сучасності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / В.П. Кравець. – Тернопіль, 1994. – С. 200 – 225.
3. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2011. – С. 41 – 55.
4. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К. : Знання, 2003. – 450 с.
5. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917 – 1985 рр.) / за ред. Лугового В.І. – К. : Либідь, 1992. – 196 с.
6. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – С. 459 – 480.

**Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні
в умовах радянської влади та особливості цього процесу
на західноукраїнських землях (2 год)**

1. Питання для поглибленого опрацювання, обговорення й опонування

1.1. Сутність політики радянського уряду в галузі вищої освіти в Україні у 1920-х рр. Українізація, пролетаризація та принцип «відкритих дверей» і їх наслідки для української вищої освіти.

1.2. Специфіка розвитку вищої освіти в УРСР у 1930-х рр. Відновлення чинності університетів, зміст їх діяльності.

1.3. Особливості розвитку вищої школи в Західній Україні у 1920-х–1930-х рр.

1.4. Формування мережі закладів вищої освіти в західних областях УРСР у 1940-х рр.

1.5. Розвиток системи вищої освіти в УРСР у «відбудовчий» період.

1.6. Уніфікація, ідеологізація та політизація як провідні тенденції у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти України другої половини ХХ ст.

2. Запитання і завдання для самоконтролю

2.1. Доведіть (або спростуйте) правомірність висновку Н. Полонської-Василенко про те, що Ризький мирний договір 1921 р. закінчив героїчну добу визвольних змагань і з того часу починається історія України «...під владою окупантів, історія боротьби за своє національне «я», за свою національну культуру і свободу...»

2.2. Чому більшовицька влада у 1920 р. припинила функціонування університетів в Україні та вилучила їх із системи освіти?

2.3. У чому полягала сутність курсу українізації в галузі освіти, здійснюваного більшовицькою владою в Україні у 1920-х рр.?

2.4. Що таке «пролетаризація» вищої освіти?

2.5. У чому виявився курс радянської влади на уніфікацію освіти в Україні та підпорядкування вищої школи централізованій загальносоюзній системі у 1930-х рр.?

2.6. Користуючись доступними джерелами, наведіть конкретні приклади посилення ідеологізації, політизації та русифікації навчального процесу у вищих закладах освіти УРСР у другій половині ХХ ст. Чи мали місце факти спротиву цим процесам у середовищі викладачів і студентів вищих шкіл?

2.7. Що таке «комуністичне» виховання студентства та які форми, методи і засоби його здійснення використовувалися у закладах вищої освіти УРСР?

3. Тематика наукових повідомлень

3.1. Український таємний університет у Львові. Заснування, структура, зміст діяльності, визначні вчені.

3.2. Греко-католицька богословська академія у Львові як єдина повноправна і незалежна українська висока школа у межах II Речі Посполитої.

3.3. Українські високі студії за межами України у 1920-х – 1930-х рр.

3.4. Розвиток вищої освіти в Західній Україні у другій половині ХХ ст.: особливості, проблеми, результати.

3.5. Станіславський учительський інститут: витоки, розвиток у другій половині ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.

2. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – С. 37 – 45.

3. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / голред. В. Кремень. – К. : Знання України, 2010. – 335 с.

4. Вища школа Української РСР за 50 років: іст. нарис / відп. ред. В.І. Пітов. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1968. – 539 с.

5. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / В.П. Кравець. – Тернопіль, 1994. – С. 241 – 281.

6. Семчишин М. Тисяча років української культури / М. Семчишин. – К. : АТ «Друга рука», МП «Фенікс», 1993. – С. 455 – 458; 487 – 498; 521 – 526.

7. Ясінчук Л. Українське шкільництво у Львові / Л. Ясінчук // Наш Львів. – Нью-Йорк, 1953. – 286 с.

Тема 6. Основні напрями і зміст реформування вищої освіти в Україні на межі ХХ – ХХІ ст. (4 год)

1. Питання для поглибленого опрацювання, обговорення й опонування

1.1. Причини реформування вищої освіти в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

1.2. Перші законодавчо-нормативні освітні акти молоді української держави та відображення в них проблем вищої школи (Державна національна програма «Освіта» – Україна ХХІ ст., закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» [2002 р.] та ін.).

1.3. Вища освіта України в умовах Болонського процесу: реалії та тенденції інтеграції в європейський освітній простір.

1.4. Основні засади функціонування системи вищої освіти в Україні відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.).

2. Тести підсумкового контролю знань (зразки додаються).

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть / В.Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.

2. Андрущенко В. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір / В.Андрущенко, І.Гляревська // Рідна школа. – 2012. – № 12. – С. 3-8.

3. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – С. 37 – 45.

4. Закон України «Про вищу освіту» / Голос України. – 2002. – 5 березня.

5. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 № 1556 – VII//Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37 – 38.

6. Закон України «Про освіту» // Голос України. – 1996, 25 квітня.

7. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М.З. Згуровський. – К. : НТУУ «КПІ», 2006. – 544 с.

8. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / упоряд. О.О.Любар; за ред. В.Г. Кременя. – К. : Знання, 2003. – С. 615 – 759.

9. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2011. – С. 49–87.

10. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті // Освіта України. – 2002. – 24 квітня – 1 травня. – С. 2 – 4.

11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf.

12. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.Л.Ортинський. – К. : ЦУЛ, 2009. – 427 с.

13. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2010. – С. 59–75.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІЗ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Тема 1. Проблеми організації та змісту навчання і виховання молоді у творчій спадщині визначних представників зарубіжної педагогіки XVII – XIX ст.

План

1. Я.А.Коменський про організацію навчання і виховання молоді в закладах вищої світи.
2. Зміст проектів організації вищої освіти, запропонованих діячами Великої французької революції (кінець XVIII ст.).
3. Й.Г.Песталоцці, В.Гумбольдт, А.Дістервег як організатори високого педагогічного шкільництва на європейському континенті.

Запитання для самоконтролю

1. У яких типах навчальних закладів Я.А.Коменський радив здобувати вищу освіту найздібнішим юнакам?
2. Чий із проектів освітньої реформи діячів Великої французької революції найповніше відображав проблеми вищої школи у тогочасній Франції?
3. Які цінні педагогічні ініціативи у галузі високого шкільництва належали Й.Г.Песталоцці й А.Дістервегу?
4. У чому сутність концепції університетської освіти В.Гумбольдта?

Література

1. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у двох кн. – Кн. 1. Історія зарубіжної педагогіки / І.В.Зайченко. – К. : Видавничий Дім “Слово”, 2010. – С. 486-524; 543-602.
2. Історія зарубіжної педагогіки: хрестоматія / укл. і автори вступних статей Є.І. Коваленко, Н.І.Белкіна; заг. ред. Є.І.Коваленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 40-463; 484-498, 515-537, 561-594, 614-621.
3. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки і шкільництва: навч. посіб. / В.Кравець. – Тернопіль, 1996. – С. 7-78; 149-279.
4. Левківський М.В. Історія педагогіки: підручник / М.В.Левківський. – Видання 2-е, доповнене. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 79-97.
5. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки: посіб. / Д.Скільський. – К. : Смолоскип, 2011. – С. 290-320.

Тема 2. Соціально-історичні характеристики розвитку вищої освіти у провідних зарубіжних державах у XX – на початку XXI ст.

План

1. Тенденції розвитку та головні пріоритети сучасної вищої освіти у США.
2. Вища освіта як педагогічна система у Японії (XX – поч. XXI ст.).
3. Особливості розвитку та зміст сучасної вищої освіти в Китаї.

Запитання для самоконтролю

1. Які чинники зумовили найвищі досягнення США у галузі сучасної вищої освіти?
2. У чому полягає специфіка вищої освіти в Японії?
3. У яких напрямках розвивається сучасна вища освіта в Китаї та що є спільного й відмінного у її змісті порівняно з європейською вищою школою?

Література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник / С.С.Вітвицька. – К. : ЦНЛ, 2006. – 384 с.
2. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка XX століття: навч. посіб. / В.Кравець. – Тернопіль, 1996. – 290 с.
3. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. / М.М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014. – 216 с.

Тема 3. Братства, їх місце і роль у розвитку вищої школи в Україні у XVI – XVIII ст.

План

1. Соціально-економічні, політичні та культурно-освітні чинники формування перших церковних братств в Україні.
2. Зміст діяльності братств у сфері розбудови шкіл підвищеного типу.
3. Львівська та Київська братські школи: організація, зміст діяльності, видатні викладачі та випускники.

Запитання для самоконтролю

1. Чому перші православні братства постали на західноукраїнських землях?
2. З якою метою церковні братства взяли на себе обов'язок організовувати й утримати навчальні заклади?
3. У чому полягає історичне значення братських шкіл підвищеного типу?
4. Яке із церковних братств відіграло провідну роль у становленні та розвитку Києво-Могилянської академії?
5. Хто із викладачів і випускників братських шкіл долучився до організації та діяльності вищих навчальних закладів України та позаукраїнського простору?

Література

1. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVII ст. / Я. Д. Ісаєвич. – К. : Наукова думка, 1966. – 251 с.
2. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: курс лекцій / В.П. Кравець. – Тернопіль, 1996. – С. 32 – 73.
3. Левківський М.В. Історія педагогіки: підручник / М.В. Левківський. – Видання 2-е, доповнене. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 149 – 177.
4. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко: за ред. О.О.Любара. – К. : Знання, 2003. – С. 122 – 158.
5. Мосіяшенко В.А. Історія педагогіки України в особах / В.А. Мосіяшенко, В.В. Задорожна, О.І. Курок. – Суми: ВДТ «Університетська книга», 2005. – С. 16 – 51.
6. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн.: навч. посіб. / за ред. О.В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005. – Кн.1. – С. 44 – 97.
7. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – С. 57 – 84; С. 100 – 103.

Тема 4. Острозький культурно-освітній осередок як фактор національного відродження України (історія і сучасність)

План

1. Місце і роль Костянтина-Василя Острозького у розвитку української культури та високого шкільництва.
2. Мета, завдання, зміст навчально-виховного процесу в Острозькій школі-академії (кінець XVI – початок XVII ст.).
3. Відродження та діяльність Острозької академії в умовах незалежної української держави.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Чому, на Вашу думку, діяльність К. Острозького у сфері розбудови високого шкільництва не знайшла послідовників серед інших українських магнатів – його сучасників?
2. Обґрунтуйте історичну місію К. Острозького на основі тези К.Харламповича: «Може бути, що не все, що задумував кн. К. Острозький, було виконане і виконане не так, як йому хотілося і як треба було б, але й зробленого досить для того, щоб вдячні нащадки ставилися до нього з тим самим почуттям, що ним оточували його сучасники».
3. Що засвідчує про європейський характер змісту діяльності відродженої в незалежній Україні Острозької академії?

Література

1. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: курс лекцій / В.П. Кравець. – Тернопіль, 1994. – С. 35 – 36.
2. Левківський М.В. Історія педагогіки: підручник / М.В. Левківський. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 149 – 177.
3. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – К. : Знання, 2003. – С. 122 – 158.
4. Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576 – 1636) / І.З. Мицько. – К. : Вища школа, 1990. – 290 с.
5. Огієнко І. (митрополит Іларіон). Кн. Констянтин Острозький і його культурна праця / І. Огієнко. – Тронто, 1958. – 168 с.
6. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – С. 57 – 84; С. 55 – 57.

Тема 5. Українські студенти і викладачі у вищих навчальних закладах Заходу: минуле і сучасність

План

1. Вихідці з України у перших європейських університетах.
2. Юрій Дрогобич і Павло Русин як визначні представники Західної України в університетах Європи.
3. Студенти і викладачі-українці в зарубіжних університетах XVIII – першої третини ХХ ст.
4. Особливості та зміст навчання української молоді в сучасних вищих навчальних закладах закордоння.

Запитання для самоконтролю

1. Які чинники спонукали українську молодь здобувати вищу освіту в європейських університетах у XIII – XVIII ст.?
2. Університети яких зарубіжних країн і чому стали осередками опанування знань українською молоддю в XIX – у першій третині ХХ ст.?
3. Якими є причини, переваги та недоліки виїзду української молоді на навчання в закордонні заклади вищої освіти на початку ХХІ ст.?
4. Назвіть найвидатніших випускників-українців західноєвропейських університетів минулого і сучасності.

Література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Козак Н.Л. Університетська освіта: навч. посіб. / Н.Л. Козак, І.М. Шорбура. – Львів : Новий світ – 2000, 2011. – 180 с.
3. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – ХХ століття): хрестоматія / упоряд. Л.Березівська. – К. : Науковий світ, 2003. – 418 с.

4. Микитась В.Л. Давньоукраїнські студенти і професори / В.Л. Микитась. – К.: Абрис, 1994. – 226 с.

5. Персоналії в історії національної педагогіки: 22 видатних українських педагоги / за заг. ред. А.Бойка. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 560 с.

6. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 книгах: навч. посіб. / заг. ред. О.В.Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005.

Тема 6. Становлення, розвиток і сучасні реалії вищої педагогічної освіти в Україні

План

1. Формування державної системи педагогічної освіти на східно- та західноукраїнських землях на початку ХХ ст.

2. Приватні учительські семінарії Західної України першої третини ХХ ст.: організація, зміст діяльності, видатні викладачі та випускники.

3. Розвиток педагогічної освіти в добу УНР.

4. Організація та зміст навчально-виховного процесу у вищих педагогічних закладах «радянської» України.

5. Провідні тенденції у підготовці педагогів в умовах незалежної України.

Запитання для самоконтролю

1. Які типи державних педагогічних навчальних закладів постали в Україні в останній третині ХІХ ст.?

2. Які громадські організації брали участь у заснуванні приватних учительських семінарій на західноукраїнських землях на початку ХХ ст.?

3. У чому полягала сутність освітньої політики уряду УНР у галузі педагогічної освіти?

4. У чому відмінність системи педагогічної освіти в Україні радянської доби та перших десятиліть її незалежності?

Література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.

1. Білавич Г. Товариство «Рідна школа» / Г. Білавич, Б. Савчук. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1999. – 208 с.

2. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917 – 1985 рр.) / за ред. Лугового В.І. – К. : Либідь, 1992. – 196 с.

3. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – 664 с.

4. Ступарик Б. М. Національна школа: витоки, становлення / Б. М. Ступарик. – К. : ІЗМН, 1998. – 333 с.

5. ВИДИ ТА ЗМІСТ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

І НАУКОВО-ТВОРЧИХ РОБІТ

5.1. Орієнтовна тематика рефератів*

1. Українські студенти і викладачі у перших європейських університетах.
2. Основні тенденції у розвитку європейської вищої освіти на межі ХХ – ХХІ ст.
3. Відображення проблем вищої школи у класичній зарубіжній педагогіці ХVІІ – ХІХ ст.
4. Генеза й особливості розвитку жіночої високої освіти на європейському континенті.
5. Становлення і розвиток високої жіночої освіти на українських землях.
6. Острозька академія: минуле і сучасні реалії.
7. Місце національного університету «Києво-Могилянська академія» у системі сучасної вищої освіти України.
8. Видатні викладачі та випускники Києво-Могилянської академії.
9. Львівський національний університет імені Івана Франка: витоки, особливості розвитку, місце і роль у сучасних євроінтеграційних процесах у галузі вищої освіти.
10. Харківський національний університет імені М.Каразіна у системі сучасної вищої освіти.
11. Київський національний університет імені Тараса Шевченка: історія і сучасні досягнення.
12. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича як перший вищий навчальний заклад на Буковині.
13. Іван Стешенко і формування системи української національної освіти в добу Центральної Ради.
14. Педагогічно-просвітницька діяльність визначних діячів української національної освіти періоду визвольних змагань за українську державу (І. Огієнко, С. Русова, С. Черкасенко, П. Холодний та ін.).
15. Перші українські академіки (Д. Багалій, В. Вернадський, С. Смаль-Стоцький).
16. Виховання студентської молоді на героїці Крут.
17. Студенти – активні учасники українського січового стрілецтва: історична ретроспектива та виховний потенціал сучасності.

* Студент обирає одну із запропонованих тем, за бажанням може запропонувати свою.

18. Український Таємний університет у Львові: заснування, структура, зміст діяльності, визначні вчені.
19. Українські високі студії за межами України у 1920-х – 1930-х рр.
20. Становлення і розвиток вищої педагогічної освіти в Західній Україні.
21. Витоки і розвиток вищої педагогічної освіти на Прикарпатті: від Станіславського учительського інституту – до ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
22. Видатні вчені та випускники закладів вищої освіти Прикарпаття (друга половина ХХ – початок ХХІ ст).
23. Внесок викладачів і випускників Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені Василя Стефаника у розвиток української вищої освіти (друга половина ХХ ст.).
24. Основні напрями науково-педагогічних досліджень викладачів і випускників ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (початок ХХІ ст.).
25. Національна вища освіта як предмет дослідження українських учених кінця ХХ – початку ХХІ ст.
26. Моделі розвитку сучасної університетської освіти.
27. Проблеми якості вищої освіти в сучасних законодавчо-нормативних документах України.
28. Тенденції розвитку академічної мобільності: світовий і український виміри.
29. Вища освіта України і Болонський процес: тенденції та перспективи європейської освітньої інтеграції.
30. Основні етапи євроінтеграції української вищої освіти у світлі вимог Болонського процесу.
31. Європейський вимір української вищої освіти початку ХХІ ст.
32. Студентське самоврядування: європейський досвід і українська практика.
33. Виховання молоді на героїці українського студентства кінця ХХ – початку ХХІ ст.: від релюції «на граніті» до Майдану.

5.2. Індивідуальні завдання з курсу «Історія вищої освіти»

1. Підготувати реферат на одну із запропонованих вище тем.
2. Підготувати наукові повідомлення на тему: «Становлення і розвиток вищої освіти у розвинених зарубіжних державах [Італія, Іспанія, Великобританія, Німеччина; Австрія, Польща, Чехія, Росія; США, Канада, Японія та ін. – за вибором студента].»

3. Укласти бібліографію наявних у бібліотеці ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» публікацій із тем:

- «Історія вищої освіти за рубежем»;
- «Вища освіта в Україні: історія і сучасність».

4. Укласти цитатний конспект однієї зі статей з історії зарубіжної й української вищої освіти із часописів «Вища освіта України», «Вища школа» (за вибором студента).

5. Укласти план (тези чи конспект) рекомендованої літератури.

6. Укласти схеми, таблиці законодавчо-нормативних освітніх актів, передбачені планами семінарських занять.

7. Підготувати есе на одну із тем:

- «Сучасний університет очима українського студента»;
- «Який із зарубіжних університетів я б обрав (обрала) місцем своїх студій і чому?»
- «Що б я змінив (змінила) в організації та змісті навчально-виховного процесу в сучасному українському університеті?».

5.3. Орієнтовний перелік наукових статей, тем із підручників, навчальних посібників, допоміжної літератури, рекомендованих для укладання плану (тез чи конспектування)*

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998: Нариси 5 (с. 71–79); 8 (с. 119–132); 9 (с. 133–148); 10 (с. 149–156).

2. Андрущенко В. Модернізація вищої освіти України в контексті Болонського процесу / В. Андрущенко // Освіта. – 2004. – 12–19 травня.

3. Андрущенко В. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір / В. Андрущенко, І. Галяревська // Рідна школа. – 2012. – № 12. – С. 3–8.

4. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / гол. ред. В. Кремень. – К. : Знання України, 2010: Тема 4.1 (с. 247–262).

5. Глушман О. В. Особливості підготовки педагогічних кадрів в університетах США / О. В. Глушман, В. М. Володько // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 133–140.

6. Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна школа. – 2001. – № 11. – С. 70–74.

* Один матеріал за вибором студента або запропонований самим студентом.

7. Корсак К. Європейський постір вищої освіти України / К. Корсак // Вища школа. – 2005. – № 1. – С. 47–56.
8. Кошманова Т. Можливості впровадження американського досвіду професійної підготовки вчителів у теорію і практику сучасної педагогічної освіти України / Т. Кошманова // Рідна школа. – 2002. – № 1. – С. 74–77.
9. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // Освіта України. – 2002. – 28 грудня.
10. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2011: Теми 2 (с. 29–48); 3 (с. 49–60).
11. Любар О. О. Розвиток вищої педагогічної освіти України в ХХІ столітті : Концепція / О. О. Любар, Д. Т. Федоренко // Рідна школа. – 1994. – № 7. – С. 75–79.
12. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009: Розділ 1.7 (с. 93–113).
13. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у країнах Західної Європи: різноманітність і спільність / Л. П. Пуховська // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2. – С. 217–226.
14. Скільський Д. історія зарубіжної педагогіки / Д. Скільський. – К. : Смолоскип, 2011. – 376 с.: Розділ 11 (с. 290–319).
15. Степко М. Світові тенденції розвитку систем вищої освіти та проблеми якості й ефективності вищої освіти в Україні // М. Степко // Вища школа. – 2013. – № 7. – С. 13–22.
16. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. // Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011: Модуль 1 (с. 30–42).
17. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006: Розділ 1.5 (с. 59–71).
18. Хижняк З. І. Історія Києво-Могилянської академії / З. І. Хижняк, В. К. Маньківський. – К. : Видавн. дім «К. М. Академія», 2002: Розділи 2 (с. 21–38); 6 (с. 147–170).
19. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / М. М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014: Розділи 5.1 (с. 102–119); 5.2 (с. 120–1330); 5.3 (с. 134–140).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базові

20. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 № 1556–VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37–38.

21. Закон України «Про освіту» // Голос України. – 1996. – 25 квітня.

22. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf.

23. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 2002. – 24 квітня – 1 травня. – С. 2–4.

24. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 18-25.

25. Концепція національного виховання студентської молоді : Додаток до рішення МОН України від 25 червня 2009 р., прот. № 7/2-4.

26. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді : Додаток до Наказу МОН України від 16.06.2015 р. № 641 // Управління освітою. – 2015. – № 3 (лют.). С. 13–17.

27. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник / А. М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 560 с.

28. Бриштан В. Т. Світова та вітчизняна вища школа: історико-культурологічний аспект : навч. посіб. / В. Т. Бриштан. – Дніпропетровськ : РВА «Дніпро» – ВАЛ, 2006. – 140 с.

29. Вища освіта в Україні : навч. посіб / за ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – 327 с.

30. Вища освіта і Болонський процес: підручник / Г. Ф Пономарьова та ін. – Х. : ХГПА, 2011. – 304 с.

31. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.

32. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навч. літ., 2006. – 384 с.

33. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. З. Згуровський. – К. : НТУУ «КПІ», 2006. – 544 с.

34. Корсак К. В. Світова вища освіта: порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів : монографія / К. В. Корсак. – К. : МАУП – МКА, 1997. – 208 с.

35. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. : навч. посіб. / В. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 290 с.

36. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва : навч. посіб. / В. Кравець. – Тернопіль. – 1996. – 436 с.

37. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / В. П. Кравець. – Тернопіль : Тернопіль, 1994. – 360 с.

38. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2011. – 486 с.
39. Луговий В. Педагогічна освіта в Україні / В. Луговий. – К., 1994.
40. Лузан П. Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навч. посіб. / П. Г. Лузан, О. В. Васюк. – К. : ДАККІМ, 2010. – 296 с.
41. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К. : Знання, 2003. – 450 с.
42. Майборода В. К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917–1985 рр.) / за ред. В. І. Лугового. – К. : Либідь, 1992. – 196 с.
43. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – Львів : Афіша, 2001. – 664 с.
44. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – С. 30–44.

Допоміжні

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11–17.
2. Андрущенко В. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір / В. Андрущенко, І. Гляревська // Рідна школа. – 2012. – № 12. – С. 3 – 8.
3. Артемчук Г.І. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку / Г.І. Артемчук, В.В. Попович, Г.Г. Січкаренко. – К. : Ленвіт, 2004. – 176 с.
4. Васильчук Т. В. Система вищої освіти України: Генеза становлення й розвитку / Т. В.Васильчук // Вища освіта України. – К. : Інститут вищої освіти АПН Ураїни, 2006. – С. 34–41.
5. Божук Л. Освітня політика Центральної Ради в контексті українського державотворення / Л. Божук // Гілея : наук. вісник. – К., 2012. – Вип. 66. – С. 98–104.
6. Вища освіта в Україні : нормативно-правове регулювання : у 3 т. / за ред. Степка М.Ф. – К. : Форум, 2007. – 1758 с.
7. Высшее образование в XXI веке. Всемирный статистический обзор по высшему образованию 1980–1995 гг. – ЮНЕСКО: Париж, 5–9 октября, 1998 г. – 71 с.
8. Вища школа Української РСР за 50 років : іст. нарис / відп. ред. В. І. Пітов. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1968. – 539 с.
8. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / голред. В. Кремень. – К. : Знання України, 2010. – 335 с.
9. Дмитриченко М. Ф. Вища освіта і Болонський процес / М. Ф. Дмитриченко, Б. І. Хорошун та ін. – К. : Знання України, 2006. – 440 с.
10. Ефименко Г. Г. Высшая школа Украинской ССР. Успехи, проблемы развития / Г. Г.Ефименко, В. М.Красников, А. Н.Новоминский. – К., 1988. – 194 с.

8. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVII ст. / Я. Д. Ісаєвич. – К. : Наукова думка, 1966. – 251 с.
11. Козак Н. Л. Університетська освіта : навч. посіб. / Н. Л. Козак, І. М. Шоробура. – Львів : Новий світ – 2000, 2011. – 180 с.
12. Мещанинов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія / О. П. Мещанинов. – Миколаїв, 2005.
13. Микитась В. Л. Давньоукраїнські студенти і професори / В. Л. Микитась. – К. : Абрис, 1994. – 226 с.
14. Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576–1636) / І. З. Мицько. – К. : Вища школа, 1990. – 290 с.
15. Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 226 с.
16. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності : монографія / Л. П. Пуховська. – К. : Вища школа, 1997.
17. Сергійчук В.І. «Українізація Росії». Політичне ошуканство українців російською більшовицькою владою в 1923–1932 роках : зб. док. / В. І. Сергійчук. – К., 2000. – 382 с.
18. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. / П. І. Сікорський. – К. : Вид-во Європейського університету, 2004. – 127 с.
19. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. / Д. Скільський. – К. : Смолоскип, 2011. – 337 с.
20. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 239 с.
21. Ступарик Б. М. Шкільництво Галичини (1772–1939 рр.) / Б. М. Ступарик. – Івано-Франківськ, 1994. – 144 с.
22. Сухорський С. Освіта закордоння / С. Сухорський. – Львів : Основа, 1995. – 38 с.
23. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / за ред. В. Зубка. – К. : КМА, 1999. – 290 с.
24. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. – К. : Либідь, 2005.
25. Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії / З.І. Хижняк, В.К. Маньківський. – К. : КМА, 2003. – 184 с.
26. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / М. М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014. – 216 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразки тестового контролю знань з історії вищої освіти

Модуль 1. Історія вищої освіти зарубіжжя

- Витоки освіти підвищеного типу сягають:

- а) держав Стародавнього Сходу;
- б) Древньої Греції;
- в) Стародавнього Риму;
- г) європейського Середньовіччя.

- Перші вищі приватні школи для юнаків постали:

- а) у Стародавньому Єгипті;
- б) у Древньому Китаї;
- в) у Древній Індії;
- г) у Візантії.

- Творцем першої в історії європейської освіти Академії був:

- а) Арістотель;
- б) Конфуцій;
- в) Квінтіліан;
- г) Платон.

- Творцем першого в історії європейської освіти ліцею (Лікей) був:

- а) Арістотель;
- б) Платон;
- в) Сократ;
- г) Фома Аквінський.

- Визначальним чинником духовного розвитку особистості й освіти в епоху західноєвропейського Середньовіччя стала:

- а) приватна ініціатива найбагатших громадян;
- б) королівська влада;
- в) громадські культурно-освітні організації;
- г) католицька церква.

- Енциклопедична система знань підвищеного рівня включала сім галузей («вільних мистецтв»):

- а) граматики, риторика, діалектика; арифметика, геометрія, астрономія, музика;
- б) граматики, риторика, філософія; арифметика, геометрія, астрономія, музика;
- в) граматики, риторика, діалектика; математика, астрономія, фізика, музика;

г) грамати́ка риторика, теоло́гія; арифме́тика, геоме́трія, астроно́мія, му́зика.

- Вінцем високої освіти в добу західноєвропейського Середньовіччя стала:

- а) філософія;
- б) теологія;
- в) риторика;
- г) діалектика.

- Однією з головних позитивних тенденцій у розвитку освіти і науки доби Середньовіччя було:

- а) упровадження латиномовного характеру навчання;
- б) запровадження схоластики;
- в) виникнення університетів;
- г) утвердження такої форми організації навчання, як лекція.

- Перший на європейському континенті університет постав у:

- а) Великобританії;
- б) Італії;
- в) Польщі;
- г) Франції.

- Функцію підготовчого відділення у середньовічному європейському університеті виконував факультет:

- а) артистичний;
- б) теологічний;
- в) філологічний;
- г) філософський.

- Перший у Росії університет був відкритий:

- а) у Санкт-Петербурзі в 1725 р.;
- б) у Москві в 1755 р.;
- в) у Казані в 1780 р.;
- г) правильної відповіді немає.

- Ініціатором створення Слов'яно-греко-латинської академії в Росії був:

- а) М. Ломоносов;
- б) Петро I;
- в) С. Полоцький;
- г) Ф. Прокопович.

- Основними організаційними формами (методами) навчання у перших європейських університетах були:

- а) лекції та семінарські заняття;
- б) лекції та диспути;
- в) лекції та лабораторні заняття;

г) уроки і практичні заняття.

- Від якого слова (у перекладі з латинської мови) походить слово «університет»:

- а) світський;
- б) місце, де вчать;
- в) сукупність (корпорація);
- г) той, хто бажає знань.

- Університет у добу середньовіччя – це

- а) корпорація (об'єднання) вчителів-магістрів і учнів-школярів;
- б) об'єднання середньовічних ремісників;
- в) товариства культурної еліти;
- г) правильної відповіді немає.

- У середньовічних університетах утвердилася така система наукових ступенів:

- а) бакалавр, ліценціат, магістр, доктор;
- б) бакалавр, спеціаліст, магістр, доктор;
- в) молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор;
- г) правильної відповіді немає.

- Навчання у середньовічному європейському університеті велося:

- а) грецькою мовою;
- б) латинською мовою;
- в) рідною мовою студентів;
- г) правильної відповіді немає.

- Середньовічні європейські університети мали 4 факультети:

- а) артистичний (молодший), медичний, філософський, юридичний;
- б) юридичний, історичний, богословський, математичний;
- в) артистичний (молодший), медичний, юридичний, богословський;
- г) артистичний (молодший), медичний, філологічний, богословський.

- Сучасна система вищої освіти у США включає такі сектори:

- а) приватний і державний із превалюванням приватних ВНЗ;
- б) світський і релігійний із превалюванням релігійних ВНЗ;
- в) змішаний;
- г) правильної відповіді немає.

- Основний акцент при підготовці фахівців у вищих школах США робиться:

- а) на змісті навчально-виховного процесу у ВНЗ;
- б) не на обсягу, а на фундаментальності навчання;
- в) на розвитку творчої уяви студентів;
- г) на розвитку самостійності студентів.

- Тьютор – це:

- а) вчитель початкової школи США;
- б) викладач-наставник в університетах Великобританії;
- в) шкільний інспектор у Франції;
- г) академнаставник у вищих школах Японії.

- Вищі навчальні заклади Великобританії (університети, політехнічні інститути, педагогічні коледжі) є:

- а) державними;
- б) приватними;
- в) державними і приватними;
- г) комунальними.

- Концепція традиційного німецького університету базується на:

- а) неогуманістичній теорії В. Гумбольдта;
- б) концепції самореалізації творчих зусиль студента;
- в) концепції академічної свободи студента;
- г) концепції «вільного» виховання Ж.-Ж. Руссо.

- Більшість приватних університетів Франції належать:

- а) державі;
- б) приватним особам;
- в) церкві;
- г) громадським організаціям.

- У системі вищої освіти Франції особливе місце посідають:

- а) колежі;
- б) професійні ліцеї;
- в) «великі» (вищі) школи;
- г) училища.

- Дві третини японських студентів навчаються:

- а) у приватних університетах та інститутах;
- б) у державних ВНЗ;
- в) у закладах вищої освіти органів місцевого самоврядування;
- г) правильної відповіді немає.

Модуль 2. Історія вищої освіти України

- Першою школою вищого типу у східних слов'ян стала:

- а) Острозька школа-академія;
- б) КМА;
- в) єзуїтський колегіум у Львові;
- г) Львівська братська школа.

- Першим ректором Острозької школи-академії був:

- а) Костянтин Острозький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Мелетій Смотрицький;
- г) Василь Суразький.

- Острозька академія проіснувала:

- а) 60 років (1576 – 1636);
- б) 100 років (1578 – 1678)
- в) 150 років (1576 – 1726)
- г) правильною відповіді немає.

- Як вищий навчальний заклад Острозька академія відродилася на історичній базі:

- а) у 1994 р.;
- б) у 2000 р.;
- в) у 2005 р.;
- г) правильною відповіді немає.

- Києво-Могилянська академія виникла на основі об'єднання:

- а) Львівської та Київської братських шкіл;
- б) Острозької школи- академії та Київської братської школи;
- в) Київської братської та Лаврської шкіл;
- г) Лаврської та Львівської братської шкіл.

- У Києво-Могилянській академії здобули освіту 6 гетьманів України:

- а) Іван Виговський, Іван Мазепа, Петро Могила, Павло Полуботок, Іван Самойлович, Юрій Хмельницький;
- б) Іван Виговський Іван Мазепа, Пилип Орлик, Павло Полуботок, Іван Самойлович, Богдан Хмельницький;
- в) Іван Виговський, Іван Мазепа, Пилип Орлик, Павло Полуботок, Іван Самойлович, Юрій Хмельницький;
- г) Іван Виговський, Іван Мазепа, Пилип Орлик, Северин Наливайко, Іван Самойлович, Юрій Хмельницький.

- Вихованців КМА називали:

- а) студентами;
- б) спудеями;

- в) майстрами;
- г) школярами.

- Причиною припинення навчання Г.Сковороди у Києво-Могилянській академії було:

- а) важке матеріальне становище;
- б) неуспішність;
- в) запрошення до придворної капели цариці Єлизавети у Петербурзі;
- г) виїзд за межі царської Росії.

- На зорі становлення Російської Академії Наук (1725, Петербург) із її 20 академіків випускниками-українцями КМА були:

- а) 13 осіб;
- б) 12 осіб;
- в) 15 осіб;
- г) 10 осіб.

- Найдавнішим із класичних університетів України є:

- а) Харківський;
- б) Київський;
- в) Львівський;
- г) Чернівецький.

- Витоки Львівського університету сягають:

- а) 1661 р.
- б) 1759 р.
- в) 1784 р.
- г) 1787 р.

- Руський інститут («Studium Puthenium») при Львівському університеті було засновано:

- а) в 1784 р. для здобуття середньої освіти галицькою молоддю;
- б) у 1787 р. для підготовки українських священиків із числа молоді, яка не володіла латинською мовою;
- в) у 1817 р. – для підготовки вчителів-українців;
- г) у 1875 р. – для здобуття русинами-українцями педагогічної освіти.

- Перша в Україні кафедра української словесності відкрита:

- а) 1805 р. у Харківському університеті;
- б) 1805 р. у Львівському університеті;
- в) 1834 р. у Київському університеті;
- г) 1848 р. у Львівському університеті.

- Кому, по-Вашому, належить нижче наведене звертання до студентів Львівського університету кінця XIX ст.: «Ваша одинока честь, Ваш одинокий обов'язок, як студентів університету, здобувати знання, науку, для несення користі й освіти своєму народови...»:

- а) Андрею Шептицькому;
- б) Іванові Франку;
- в) Михайлу Грушевському;
- г) австрійському цісареві Францу-Йосипу.

- Проект першого загального університетського статуту Російської імперії у 1804 році запропонував:

- а) І. Рижевський;
- б) В. Каразін;
- в) цар Олександр І;
- г) П. Завадовський.

- Перший університет на українських землях у складі Російської імперії відкрився:

- а) у Харкові;
- б) у Києві;
- в) у Батурині;
- г) у Новоросійську (Одесі).

- Харківський університет заснований з ініціативи визначного вченого й освітнього та громадського діяча:

- а) Дмитра Багалія;
- б) Василя Каразіна;
- в) Дмитра Яворницького;
- г) Олександра Потебні.

- Першим ректором Київського університету (1834 р.) став визначний учений:

- а) Михайло Максимович;
- б) Володимир Антонович;
- в) Михайло Драгоманов;
- г) Дмитро Менделєєв.

- Ініціатором відкриття Одеського університету (1865 р.) був відомий вчений-педагог:

- а) Костянтин Ушинський;
- б) Микола Пирогов;
- в) Ілля Мечников;
- г) Олександр Богомолець.

- Чернівецький університет постав:

- а) у 1806 р. (із латинською мовою викладання);
- б) у 1875 р. (із німецькою мовою викладання);
- в) у 1878 р. (із румунською мовою викладання);
- г) 1918 р. (із українською мовою викладання).

- У 1914 р. на українських землях у складі царської Росії діяли:

- а) 27 ВНЗ (25 тис. студентів);
- б) 19 ВНЗ (26, 7 тис. студентів);
- в) 25 ВНЗ (28 тис. студентів);
- г) 30 ВНЗ (35 тис. студентів).

- Напередодні Першої світової війни в Західній Україні функціонували:

- а) 4 ВНЗ (Львів, Чернівці);
- б) 5 ВНЗ (Львів, Станіслав, Чернівці);
- в) 6 ВНЗ (Львів, Станіслав, Чернівці, Тернопіль);
- г) 7 ВНЗ (Львів, Станіслав, Чернівці, Тернопіль, Ужгород).

- Кількість українських кафедр у Львівському університеті впродовж 1900 – 1912 рр. зроста:

- а) із 1 до 5;
- б) із 2 до 8;
- в) із 3 до 10;
- г) із 4 до 15.

- Київський Український народний університет у складі історико-філологічного, фізико-математичного і правового факультетів та підготовчих курсів організований:

- а) 26 червня 1917 р.;
- б) 5 жовтня 1917 р.;
- в) 7 листопада 1917 р.;
- г) 1 липня 1918 р.

- Педагогічна академія в Києві для підготовки вчителів українознавства почала функціонувати:

- а) 5 жовтня 1917 р.;
- б) 7 листопада 1917 р.;
- в) 1 липня 1917 р.;
- г) 12 січня 1918 р.

- 1 липня 1918 р. розпочав роботу:

- а) Український державний університет у Кам'янці-Подільському;
- б) Педагогічна академія в Києві;
- в) історико-філологічний факультет у Полтаві;

- г) Українське відділення Київського вищого педагогічного інституту (Фребелівського товариства).

Українська Академія Наук постала:

- а) у Харкові 1917 р.;
- б) у Києві в 1918 р.;
- в) у Кам'янці-Подільському в 1918 р.;
- г) у Полтаві в 1918 р.

- Основним типом вищих педагогічних навчальних закладів з початку радянської влади в Україні були:

- а) педагогічні університети;
- б) педагогічні інститути;
- в) інститути народної освіти;
- г) учительські семінарії.

- Провідною тенденцією у розвитку вищої педагогічної освіти в УРСР з початку 1930-х рр. стає:

- а) українізація;
- б) утвердження єдиної (загальносоюзної) системи педагогічної освіти;
- в) європейська інтеграція;
- г) політехнізація.

- Початки реформування освіти в незалежній Україні пов'язані із прийняттям:

- а) Державної національної програми «Освіта (Україна XXI ст.)» (1993 р.);
- б) Закону України «Про освіту» (1996 р.);
- в) Національної доктрини розвитку освіти в Україні (2002 р.);
- г) Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.)

Питання до заліку

Модуль 1

1. Причини виникнення, організація та зміст діяльності шкіл підвищеного типу у державах Стародавнього Сходу.
2. Організаційно-педагогічні основи функціонування високих шкіл у Древній Греції та Стародавньому Римі.
3. Передумови й особливості формування перших європейських університетів.
4. Організація, структура, зміст діяльності Болонського університету.
5. Особливості та зміст навчально-виховного процесу в середньовічних європейських університетах.
6. Організація та функціонування високого шкільництва у зарубіжних державах у XVII–XVIII ст. (езуїтські колегії, лицарські академії та ін.).
7. Тенденції розвитку зарубіжної університетської освіти у XVII–XVIII ст.
8. Проблеми вищої освіти молоді у творчій спадщині видатних представників зарубіжної педагогічної думки Нового часу та доби Просвітництва.
9. Сутність концепції університетської освіти В. Гумбольдта.
10. Особливості розвитку вищої освіти у розвинених державах Заходу у XIX – на початку XX ст.
11. Провідні тенденції у розвитку зарубіжної вищої школи у XX ст.
12. Етапи передісторії формування європейської інтеграції у галузі вищої освіти.
13. Болонський процес як засіб інтеграції та демократизації європейської вищої освіти (історія, ключові позиції, основні результати, проблеми).
14. Сучасні пріоритети і моделі зарубіжної університетської освіти.

Модуль 2

15. Зародження високого шкільництва у Київській Русі.
16. Місце і роль братських шкіл у формуванні вищої освіти в Україні.
17. Острозька школа-академія як унікальний навчальний заклад (історія заснування, зміст діяльності, сучасні реалії).
18. Заснування, особливості структури та змісту навчання у Києво-Могилянській академії.
19. Видатні викладачі та випускники Києво-Могилянської академії.
20. Національний університет «Києво-Могилянська академія» – визначний освітньо-культурний центр сучасної України.
21. Історична значущість проекту Батуринського університету (1760) як спроби створення першої світської вищої школи в Україні.
22. Організація та зміст навчально-виховного процесу у перших університетах України:
 - Львівський університет;

- Харківський університет;
- Київський університет.

23. Сутність освітньої політики, царської Росії та її вплив на розвиток закладів вищої освіти в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

24. Освітня політика австрійського уряду кінця XVIII – першої половини XIX ст. та її висліди для розвитку високої освіти на західноукраїнських землях.

25. Організація та зміст високих шкіл на західноукраїнських землях у другій половині XIX – на початку XX ст.

26. Роль українського студентства Галичини у пробудженні національної свідомості молоді та відстоюванні ідеї рідномовного університету: від перших студентських громадських організацій до сецесії 1991–1992 рр.

27. Українська вища школа періоду Центральної Ради.

28. Розвиток української вищої освіти у добу Гетьманату.

29. Українська висока освіта в час Директорії.

30. Українське студентство і героїка УСС, Крут, ОУН-УПА.

31. Розвиток вищої освіти в Україні в умовах утвердження радянської влади (1920-ті – 1930-ті рр.)

32. Особливості освітньої політики міжвоєнної польської держави та її вплив на розвиток високого шкільництва Галичини.

33. Таємний університет у Львові (причини заснування, організація та зміст навчально-виховного процесу, видатні діячі).

34. Становлення і розвиток української вищої освіти у зарубіжних країнах.

35. Русифікаторський характер освітньої політики уряду СРСР у другій половині XX ст. та її висліди для вищої освіти в Україні.

36. Становлення і розвиток радянської вищої освіти на західно-українських землях.

37. Розвиток української педагогічної освіти на Прикарпатті у другій половині XX ст.: від Станіславського учительського інституту до ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

38. Причини та зміст реформ у галузі вищої освіти в незалежній українській державі на межі XX – XXI ст.

39. Виховний потенціал героїки сучасного українського студентства: від революції «на граніті» до Майдану.

40. Вища освіта України і Болонський процес.

41. Законодавчо-нормативна база функціонування сучасної вищої освіти в Україні.

Зміст

1	Загальна характеристика навчального курсу «Історія вищої освіти».....	3
2	Самостійна робота з навчального курсу «Історія вищої освіти»...	12
3	Тематика і зміст семінарських занять з історії вищої освіти.....	18
4	Завдання для самостійної роботи студентів із навчального курсу «Історія вищої освіти».....	27
5	Види та зміст індивідуальних завдань і науково-творчих робіт із навчального курсу.....	34
	Список використаних джерел.....	36
	Додатки.....	39
	Додаток А. Зразки тестового контролю знань із навчального курсу «Історія вищої освіти».....	39
	Додаток Б. Питання до заліку.....	48

Навчально-методичне видання

НАГАЧЕВСЬКА Зіновія Іванівна, Джус Оксана Володимирівна

ІСТОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчально-методичний комплекс
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 8.18010021 – педагогіка вищої школи

Комп'ютерний набір *О. Джус*
Комп'ютерна верстка *В. Яремко*

Підписано до друку _____
Формат 60x84 /16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 3,9. Наклад 300 прим.

Видавець
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника”
76018, м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1
Тел. 73-13-08. E-mail: vdvcit@pu.if.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2718 від 12.12.2006

Виготовлювач
ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”
Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,
тел. (034) 250–57–82, (050) 433–67–93
email fedorynrr@rambler.ru
*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції №4191 від 12.11.2011 р.*